Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

-123
0018

trofast Vidne

(Frands Pallesen)

2 Opl. 1914.

Statsbiblioteket

400025474676

ET TROFAST VIDNE

NOGLE TRÆK
AF INDREMISSIONÆR
FRANTS PALLESENS LIV

FRANTS PALLESEN.

ET TROFAST VIDNE

NOGLE TRÆK AF

INDREMISSIONÆR FRANDS PALLESENS LIV

SAMLET AF

ET AF BØRNEBØRNENE

ANDET OPLAG

SÆLGES TIL FORDEL FOR TRUSTRUP
MISSIONSHUS OG HERREGAARDS-MISSIONEN

KØBENHAVN
I KOMMISSION HOS KIRKELIG FORENING
FOR DEN INDRE MISSION I DANMARK
1914

FORORD

„Den retfærdiges Ihukommelse er til Velsignelse," siger det gamle hellige Ordsprog.

Vi, som fik den Lykke at kende gamle Frands Pallesen, har ogsaa oplevet og oplever endnu, at hans Ihukommelse blev os til Velsignelse.

Dejligt at have mødt og være bleven velsignet ved at træffe saadanne Skikkelser som Guds-Manden Frands Pallesen. Gud rejse fremdeles blandt sit Folk herhjemme mange af den Slags Skikkelser, hans eget Navn til Ære, hans Menighed til Efterfølgelse og vort danske Folk til Velsignelse.

BUSCH.

Den retfærdiges Ihukommelse er til Velsignelse!

Saaledes lyder det os jo imøde fra Herrens Ord, og i Henhold hertil er der i denne lille Bog fra forskellige Sider samlet en Del Minder om de helliges gamle Ven Frands Pallesen fra Fladstrup ved Grenaa. Jeg har kendt ham i hans Livs Af-

ten, og han staar for mig som en af de lyseste Skikkelser, jeg har mødt paa Guds Børns Vej. Da jeg tillige har været Præst paa Grenaaegnen og kendt mange af „Gamle Frands's“ Venner, kan jeg indestaa for, at det Billede, disse Mindeblade giver af ham, tegne ham, som han var. Jeg glæder mig over, at Mindet om en Mand, der stod fast i „Herrens Kampe“, bliver opfrisket for den unge Slægt, der skal tage Arv efter os ældre, at den kan opmuntres til ogsaa at staa fast i de Kampe, der visselig ikke vil udeblive i de kommende Dage.

Sct. Peders Præstebolig i Randers, Nytaar 1914.

F. WILHJELM.

FØRSTE KAPITEL.

Uden Gud.

»Vi fore alle vild som Faar,
vi vendte os hver sin Vej«.
(Es. 53, 6),

Frands Pallesen er født i Sivested ved Kolindsund den 15. December 1803. Hans Fader, der var Smed og Dyrlæge, var en haard og heftig Mand, hvorimod hans Moder var stille og sagtmodig. Det var ikke mange Indtryk, han havde fra sit Barndomshjem, idet begge hans Forældre døde af en smitsom Sygdom, da han kun var 5 Aar gammel. Han maatte saa ud til fremmede, hvor han ikke altid havde det godt, men maatte føle Savnet af en Moders vaagende Øje og kærlige Haand.

Forældreløs, fattig han kæmper sig frem,
mens ondt han ofte maa døje,
ej kender han Hygge, ej kærligt Hjem,
ej varsom Haand til at bøje
det stolte Sind...

Hans Plejeforældre var fattige, og det var ikke fine Retter, der vankede til den lille Vogterdreng. Som gammel Mand fortalte han ofte, hvordan han

maatte spise tørt Brød, som han for at sætte Smag paa dyppede i et Glas Brændevin. Fin i Tøjet har den lille forældreløse Dreng heller ikke været. „Jeg har prøvet at glide paa Is med mine bare Fødder," fortalte han tit. Lærdommen var det ogsaa smaat med. Han kunde næppe skrive sit eget Navn eller læse indenad i en Bog.

Efter sin Konfirmation kom han, saa vidt vides, først til Vedø Mølle ved Kolindsund, derefter til Dronningborg Mølle ved Randers.

Her tilbragte han sine Ungdomsaar, og det var ikke ene godt, han lærte her.

Skønt nærmest lille af Vækst og meget spinkel var han en Kæmpe af Kræfter. Han kunde paa een Gang bære 3 Td. Rug, og ofte fortalte han i de senere Aar, hvorledes han som ung kunde bære 1 Td. Rug i Tænderne. Smidig og behændig var han ogsaa. Som gammel Mand, omkring ved de 80 Aar, kunde der komme Ild i Øjet, naar han fortalte sine Børnebørn, hvordan han i sin Ungdom kunde stille sig med Hænderne i Siden ved et Bord, „og en—to—tre stod jeg deroppe."

Men var han stærk, hvad den fysiske Kraft angaar, Styrken i Gud (1 Joh. 2, 14) kendte han ikke. Og hvor skulde han kende den fra, naar han aldrig havde lært at bede til Gud, ikke kunde læse og heller ikke havde Lyst eller Lejlighed til at høre Guds Ord.

Hans Hu stod til at tjene Penge, og sammen med sin Husbond var han med til at spille Told-

betjenten i Randers mangt et Puds. Da regnede han med Verdens Tabel, at 2 Gange 3 er 7. Siden blev det anderledes.

25 Aar gammel blev han gift med Mette Nielsdatter fra Taastrup ved Randers. Hans Hustru havde en efter den Tid ganske god Medgift, ja endog en udmærket Ko, som hun selv „transporterede i Reb" de ca. 7 Mil til sit nye Hjem. Frands havde ogsaa samlet sig en god Skilling. For disse Penge købte de en lille forfalden Gaard paa 25 Td. Land i Fladstrup ved Grenaa. De var begge arbejdssomme og energiske Folk, og i Løbet af nogle Aar kom der Velstand til Huse. Den første Gaard blev for lille. Frands forstod at samle Penge, men han forstod ogsaa at købe, naar der var Fordel derved. I Aarenes Løb købte han det ene Stykke Jord efter det andet, ja hele Smaagaarde og Huse købte han og lagde ind under sin Gaard. Tilsidst blev det en af de største og bedste Bondegaarde i Lyngby Sogn. Han havde en Ven i en Proprietær Møller, som ejede „Fævejle". Da denne solgte „Fævejle" og rejste til „Constantinsborg" ved Aarhus, købte Frands med Fordel flere Tiender af ham.

Efter som Aarene gik, kom der ogsaa Børn til Huse, ialt 6, hvoraf det ene døde 1½ Aar gammelt.

Frands havde — livlig som han var — let ved at faa Venner. Men det var den Slas Venskab, hvorom Augustin siger i sine „Bekendelser": „O Venskab, værre end det værste Fjendskab, uudgrundelige Sjæleforførelse. Lyst til at gøre ondt for Løj-

ers Skyld. Begærlighed efter at tilføje andre Skade, ikke fremgaaet af nogen Attraa efter egen Vinding eller efter Hævn, men hvorunder det blot hedder: „Kom, lad os gøre det!“ — og saa skammer man sig over ikke at være uforskammet.“

Sammen med disse „Venner“ gjorde han adskillige Udflugter til Grenaa, hvor der blev drukket og spillet. Det var ikke til Gavn for ham eller for hans Hjem.

Han havde endnu ikke tabt sin Ungdoms Lyst til at spille Rettens Haandhævere et Puds. — I den Tid brugte Folk selv at brænde deres Brændevin*). Det var forbudt af Staten og maatte derfor ske i Smug. Politiet vidste godt, at Frands drev den Trafik, og kom flere Gange for at finde Redskaberne og Brændevinen.

Til Jul kom Politiet ogsaa. Frands havde da et stort „Mæskekar“ staaende, fyldt med Korn og Kartofler til Brændevin. „Hvad er det?“ spurgte de. „Det er til Køerne nu i Julen,“ svarede han. — En anden Gang kom Politiet meget tidligt om Morgenen for at overraske ham under selve Fabrikationen. Men de var dog blevet opdaget, før de kom til Gaarden. Der stod ogsaa ganske rigtigt et Anker med Brændevin i Stuen, men Konen snapper en Bunke Tøj, lægger det paa Ankeret og ovenpaa anbringer hun en Tjenestepige med det mindste Barn paa Skødet, og Brændevinsankeret var reddet. Redskaberne gemte Frands i et Hul med

*) En meget almindelig Skik hos Almuen i de Tider.

Vand i, og over Hullet lagde han et Brædt, hvorpaa han anbragte nogle gamle Træsko og andet Skrammel.

Den 13. Oktober 1844 brændte Gaarden. Det var et meget stort økonomisk Tab. Den Gang havde Folk ikke assureret som nu til Dags. Kun Staldbygningerne var forsikrede, og det endda lavt. Der indebrændte 7 gode Heste og desuden meget af den indavlede Sæd. 20 Td. Ærter stod paa en Lo og skulde køres til Æbeltoft Dagen efter. Deres lille 4-aarige Søn blev i sidste Øjeblik reddet ud af det brændende Stuehus. Ilden opstod ved Uforsigtighed. Tændstikkerne var først fornylig bleven kendt. Frands var just kommen hjem fra Købstaden med en saadan Æske Tændstikker, og Tjenestekarlen skulde ogsaa prøve dem. Det var rigtignok et meget uheldigt Sted, han valgte dertil, nemlig Hakkelseloen. Disse Tændstikker gav ikke Lue fra sig lige straks, og den ene efter den anden kastede han i Hakkelsedyngen. Snart blussede Ilden op. I Stedet for at prøve paa at slukke eller i al Fald redde Hestene løb han sin Vej til Trustrup og siden ad Æbeltoft til, hvor han meldte sig selv paa Herredskontoret. Da Herredsfogden senere kom til Stede, sagde han til Frands: „Hvis Karlen havde været her, havde han fortjent at blive bunden paa Hænder og Fødder og kastet ind i Ilden." Karlen selv var meget ulykkelig. Nogle Mennesker, som havde mødt ham paa Vej fra den brændende

Gaard, fortalte, at han havde været i en Mergelgrav for at drukne sig.

Men var denne Ildebrand end et stort timeligt Tab, saa forstod Frands dog senere, at ogsaa derigennem havde der været en udrakt Haand fra Herrens Trone (2 Mos. 17, 16).

ANDET KAPITEL.

Omvendelse.

»Han drog mig op af en brusende Grav, af det skidne Dynd, og han satte mine Fødder paa en Klippe.« (Salme 40, 2).

En Guds Mand har sagt: „Et Menneske kan indtage 3 Standpunkter overfor Gud. 1. *Sikkerhedens Tilstand*, den er vort naturlige Liv og Væsen medfødt. I denne Tilstand har Mennesket hverken Frygt for eller Kærlighed til Gud, men kun Meninger, Tanker, Anskuelser, Følelser og Stemninger i Sjælen nu og da. Derimod ingen Tillid, endsige Lyst eller Kærlighed til Gud. I denne Tilstand lever og dør de fleste Mennesker." — I denne Tilstand levede Frands, til han var over 40 Aar. Men da kom han til at kende den 2den Tilstand: *Trældommens Tilstand*. „Den havde Adam, da han skjulte sig for Herren. Trældommens Tilstand er bedre end den kødelige Sikkerheds Tilstand. Det er som en mørk Nat, inden Dagen gryr. Men der er Haab for saadan en Tilstand."

Igennem Samvittighedens kaldende Røst: „Hvor er du?“ „Hvor gaar du hen?“ ved den nysnævnte Ildebrand, igennem et smerteligt Fald i hans Liv, men stærkest ved Guds Ord, der levende og kraftigt og skarpere end et tveægget Sværd trængte ind i hans Sjæl, kom han ind i en frygtelig Sjælekamp. I Lyngby Kirke havde han hørt Sognepræsten, Professor Nielsen, tale om Synd imod Helligaanden. Det greb ham med en saadan Magt, at Sjælefjenden bragte ham til Fortvivlelsens Afgrund. Han gik stille omkring, fastede, vilde ikke tage Næring til sig, gemte sig i Lo og Lade og arbejdede paa at frelse sig selv ad Lovens Vej, men alt dette kunde ikke give det fredløse Hjerte Hvile. Hans Helbred blev nedbrudt. Herrens Ord fra Matth. 18, 8—9 stod for ham med Flammeskrift: „Dersom din Haand eller din Fod forarger dig, da hug den af, og kast den fra dig! Det er bedre for dig at gaa lam eller som en Krøbling ind til Livet end at have to Hænder og to Fødder og blive kastet i den evige Ild. Og dersom dit Øje forarger dig, da riv det ud, og kast det fra dig! Det er bedre for dig at gaa enøjet ind til Livet end at have to Øjne og blive kastet i Helvedes Ild.“ Hans Fasten og Selvforbedring havde ikke hjulpet ham. Nu faldt en lille Haabets Straale ind i hans Sjæl igennem dette Ord. Om det kunde frelse ham, hvis han huggede sin højre Haand af, ja selv om han ogsaa skulde miste sin Fod og sit Øje, var han villig dertil. Intet var ham for dyre-

bart, blot han maatte faa sin Sjæl frelst fra Helvede, dèr, hvor han havde fortjent at komme.

I denne sin Fortvivlelse og Nød stod han en Nat op af sin Seng, fik fat i en lille Økse og huggede sin højre Haand, ikke helt af, men dog saa alvorligt, at han til sin Død blev Krøbling paa dette Lem. Han kunde f. Eks. fra den Dag af aldrig spise med sin højre Haand. Han prøvede ogsaa paa at hugge sin Fod og rive sit Øje ud.

I denne Tilstand ilede han op til sin Præst, Professor Nielsen, med disse Ord: „Se nu, Præst, nu har jeg gjort, som jeg har hørt og læst!"

Forfærdelse har sikkert grebet Præsten ved Synet af den blødende Skikkelse, der stod for ham. Han blev nu bragt hjem og kom til Sengs, og det syge, saarede Legeme blev taget under Behandling. — For Alvor var Frands Pallesen nu kommen ind i Trældommens Tilstand. Et dybt Mørke havde sænket sig ned over hans Sjæl, en Nat uden Lys, hvor alle Døre blev lukkede, Sjælen dømt, forbandet og forladt. Men ved Guds Naade kom han ogsaa til at kende den *3die Tilstand:* Evangeliets Naadetilstand.

Igennem sit lange Sygeleje blev han, som i flere Maaneder havde gaaet i denne oprevne, fortvivlede Sjælstilstand, stille for Herren, og, som mange før ham, lærte han af Erfaring at kende Sandheden af Herrens Ord i Es. 30, 15: „Ved Omvendelse og Stilhed skal I frelses." Da han havde arbejdet sig selv træt til Døden, blev han stille

ved Korset. Da alle hans egne Lys var slukte, tændtes Lyset paa Golgatha, og klarere og klarere skinnede det ind i hans Sjæl, indtil alt Mørket var borte. Retfærdighedens Sol med Lægedom under sine Vinger var gaaet op for ham, og han frydede sig i dens Lys. Nu forstod han, at hvad han forgæves søgte ved alle sine Ofre, det var vundet til ham ved det store, evigt gældende Offer paa Golgatha. Da alle andre Døre blev lukkede, fik han Troens opladte Øje til at se den aabne Dør ind til Helligdommen, og han gik ind igennem den ved Jesu Blod.

Nu var Underet sket, det, der er lige nyt og uforklarligt hver Gang, men erfares som en salig Virkelighed af den Sjæl, der oplever det. Det evige Livs Kraft og Herlighed gennemtrængte hans Sjæl. Det gamle var forbigangent og alt var blevet nyt.

„Jeg er frelst! Ved Jesu Bryst jeg hviler
som hans Lidelsers, hans Smertens Løn!
bort fra Verdens Gøglespil jeg iler,
Livet har jeg fundet i Guds Søn."

TREDIE KAPITEL.

Fremad med Gud.

»Han befæstede mine Trin, og
han lagde en ny Sang i min Mund.«
(Salme 40, 3—4).

En af Herrens hellige Præster siger ofte til Guds Folk, naar de er ved Herrens Nadverbord: „Det gamle er forbigangent — *dækket af Blodet* — det nye Liv ligger i Guds Forjættelsers Lys."

Det kunde med Sandhed siges om Frands. Frygtelig havde hans Sjælekamp været. Dybe var de Angstens Bølger, der var gaaet over hans Sjæl, men da han med sit saarede sønderbrudte Hjerte kom hen under Blodet, der renser fra al Synd, da erfarede han ogsaa Kristi Opstandelses Kraft til at vandre i et nyt Levned (Rom. 6, 4), han blev en ny Skabning i Kristus, alt blev nyt (2 Kor. 5, 17). Han blev et andet Menneske (1 Sam. 10, 6).

Han fik nye Glæder og Sorger og nye Venner. Til sin store Sorg havde han paa Grund af mangelfuld Skoleundervisning lært saa lidt. Men han forstod: Skal mine Trin befæstes paa Klippen, og

skal jeg komme fremad i Guds Forjættelsers Lys, da maa jeg kende Herrens Ord.

En Bibel havde han ikke, men den fik han snart, endskønt den kostede 12 Rigsdaler. Han maatte nu til at stave sig frem i den hellige Skrift. Hans Hustru og ældste Datter hjalp ham. Dertil kom, at han var saa hurtig til at lære, at blot nogen læste højt for ham af Bibelen, kunde han huske det; og eftersom Tiden gik, blev han godt hjemme i Guds Ord, saa han med Kraft kunde svinge Aandens Sværd baade til Angreb og Forsvar.

En Sorg var det ogsaa for ham, at han først i saa sen en Alder havde givet Gud sit Hjerte. Sin Alder regnede han fra sin Omvendelse. Naar nogen spurgte ham, da han var en gammel Mand paa over 80, hvor gammel han var, og den gamle, hvidhaarede Mand svarede: 40 Aar, vakte det naturligvis Forundring hos udenforstaaende.

Men havde Frands faaet nye Glæder og Sorger, saa havde han ogsaa faaet nye Venner. Der var den Gang ikke mange hellige paa Djursland, men de faa, der var, blev snart hans bedste Venner. En af disse gamle hellige, der her paa Jord „gik under Verdens Haan og Foragt", var en troende Gaardejer, som boede i Homaa. Oprindelig var han fra Fyn. Han gik under Navnet „Homaa Præst" og var et skønt Guds Barn. Han fik Lov til at være en „Ananias" for Frands (Ap. Ger. 9, 17). Hos ham fik han først Hjælp til at blive ledet hen til

TRUSTRUP MISSIONSHUS.

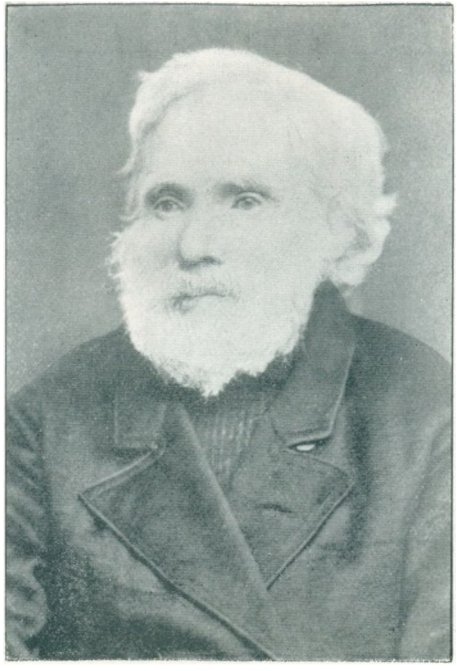

Homaa Præst **HENRIK JENSEN.**

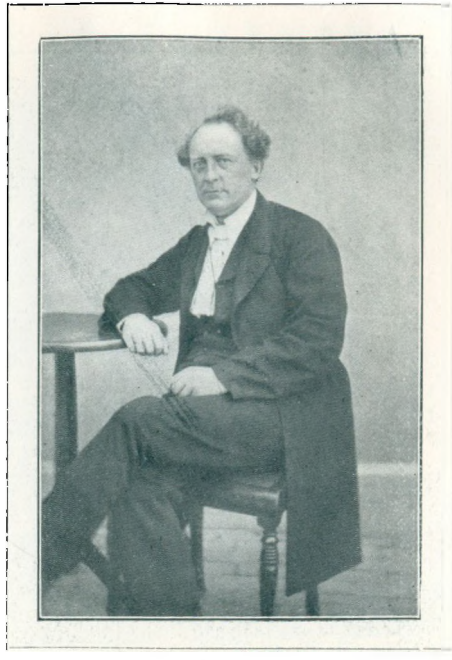

Provst **LANGHOFF.**

Klippen, saa han kom til at tro paa Syndernes Forladelse i Jesu Blod. Men Henrik Jensen fik ogsaa noget af en Barnabas' Gerning overfor ham (Ap. Gern. 9, 27), idet han menneskelig talt var den, der førte ham ind i de helliges Samfund. Der fik Frands sit lykkelige Hjem. Med David kunde han sige: „Jeg holder mig til de hellige og de herlige, som er i Landet, i hvem jeg har al min Lyst." Men der var ogsaa levende Præster paa Egnen, ligesom der ogsaa nu og da var troende Seminarister paa Lyngby Seminarium. Alt, hvad der havde Liv i Gud, fandt snart hinanden.

Paa den Tid blev der jævnlig holdt smaa gudelige Forsamlinger i Sognene Aalsø, Vejlby, Homaa og Lyngby, først særlig ledet af Pastor la Cour fra Aalsø, som var „de opvaktes" Præst. Senere blev disse gudelige Forsamlinger ledet af Lærer Søren Hansen i Vejlby. Som oftest var der ogsaa nogle Seminarister med, som enten var omvendte eller i al Fald droges hen imod Livet i Gud. Ved disse Møder savnedes Frands ikke; han var med i Sang, Bøn og Samtale, men tale vilde han ikke. Disse gudelige Forsamlinger var til stor Velsignelse for ham; men der var ogsaa andet, der gjorde hans Trin faste: Han begyndte at arbejde for Herren. Da hans Gaard brændte, led han, som før nævnt, et meget stort økonomisk Tab. I den Anledning modtog han paa forskellig Maade megen Hjælp og Støtte fra mange Beboere i næsten alle Omegnens Landsbyer. Dem følte han sig naturligvis i

Taknemlighedsgæld til. Da Gaarden igen var bygget op, købte han en Mængde gode Bøger, som han uddelte samtidig med, at han aflagde et Vidnesbyrd om sin Frelser og fortalte, „hvad Herren havde gjort mod hans Sjæl".

I hver Landsby fik de en Luthers Huspostille og i mange, mange Hjem Brorsons Salmebog „Troens rare Klenodie". Hans trofaste Ven, Henrik Jensen fra Homaa, begyndte nu at holde gudelige Forsamlinger, dels i sit Hjem, dels omkring i Husene under megen Modstand, især fra sin Sognepræst, Præsten i Vejlby, som truede ham med Arrest og lod holde Forhør over ham. Snart tog Frands med ham ud, og de to holdt mange Forsamlinger sammen. Det var altid Henrik, der førte Ordet, medens Frands holdt mest af at tale med den enkelte, hvori han ogsaa havde sin Styrke og særlige Naadegave. Hvordan Henrik ellers var som Prædikant, vides ikke, dog kunde han sige udmærkede og slaaende Ord. Et Udtryk, som han ofte brugte, var dette: „Der er Mennesker nok, der vil til Himlen, men de vil ha' Værdi paa Ryggi!"

Disse to Venner foretog ogsaa længere Rejser, som oftest til Fods. De besøgte de opvakte nede i Bjerreherred, Peter Larsen Skræppenborg i Dons ved Kolding, ja de rejste helt over til Sjælland, hvor de kom i Berøring med Jens Larsen i Kirkeværløse. Ham kaldte de saa over paa Grenaaegnen, hvor han holdt mange Møder. Siden fik de

den blinde Jens Dyrholm til at berejse Egnen. De boede saa hos Frands flere Uger ad Gangen. Dels blev Møderne saa holdt i Omegnen, dels i hans Hjem. Ved Forsamlingerne dèr strømmede ofte mange Folk til langvejsfra. De blev da beværtede med Mad og Drikke, og Portionerne, der skulde koges, var saa store, at de maatte koges i Grubekedlen. Det kaldte Frands „at gøre Gæstebud for Jesus". Det kostede mange Penge, og Verden rystede paa Hovedet og sagde spottende eller halvt medlidende: „De hellige æder snart *ham* fra Gaarden!" De blev dog beskæmmede. I Stedet for øgedes blot den timelige Velstand Aar for Aar. Frimodigt og trofast arbejdede Henrik og og Frands for Guds Rige under megen Modstand og Spot, indtil den indre Mission kom frem. „Trinene var blevet gjort faste, og Lovsangen lød til Guds Ære".

FJERDE KAPITEL.

Det tro Vidne.

»Hver den, som bekender mig for Menneskene, vil jeg bekende for min Fader, som er i Himlene.«

Mat. 10, 32.

»Men den, som skammer sig ved mig og mine Ord, ved ham skal Menneskesønnen skamme sig, naar han kommer i sin og Faderens og de hellige Engles Herlighed.«

Luk. 9, 21.

I vor Tid, da saa mange Guds Børn klager over, at det personlige Vidnesbyrd Mand og Mand imellem er ved at forstumme, er det vist betimeligt at høre om denne Mand, som aldrig blev træt af at vidne om sin Frelser, enten han stod overfor rige eller fattige, unge eller gamle. For ham betød det lige lidt, om han vandt Verdens Bifald eller Mishag. *Aldrig glemte han*, „*hvad Herren havde gjort imod hans Sjæl*". Det ydmygede ham og blev ved at ydmyge ham indtil hans sidste Stund; men

det fyldte ham ogsaa med Kærlighed til Jesus og Menneskesjælene.

Frelsens Herlighed var for ham en Virkelighed, men Fortabelsens frygtelige Alvor var det ikke mindre. Paa ham passede Bjørnstjerne Bjørnsons Ord *ikke:* De hellige taler nok om Helvede, men de tror ikke selv, der er et Helvede, thi ellers vilde de anderledes advare Folk derimod. — Naar han i Kærlighed og Alvor havde vidnet for Mennesker, og mange ofte blev vrede, mindede han indtrængende om Ordet fra Visd. Bog 5te Kap., 2—6 Vers: „Naar da de fortabte ser de frelstes Lykke, da skal de rystes af en gruelig Frygt og forfærdes over den Salighed, de ikke havde tænkt; og de skulde sige til hverandre med Anger og sukkende efter Aands Magt: det var dem, som vi engang havde til Latter og til et haanende Ordsprog; vi Daarer, vi holdt hans Levnet for æreløst. Hvorledes er han nu regnet iblandt Guds Børn, og hvorledes er hans Arv iblandt de hellige. Saa fore vi da vild fra Sandhedens Vej, og Retfærdigheds Lys skinnede ej for os, og Retfærdigheds Sol oprandt ikke for os."

Ikke havde han Prædikelyst, maaske heller ikke Evner til at holde en sammenhængende Prædiken. „Nej," sagde han ofte, „prædike kan jeg ikke, men jeg vil saa gerne fortælle og vidne om min kære Frelser."

Da „Kirkelig Forening for indre Mission" kom frem, sluttede han sig straks til denne Virksomhed

og blev dens Udsending og en Udsending saa tro, saa nidkær, saa utrættelig, saa Indre-Mission ikke har haft mere trofast Arbejder. Han gik ikke eet Menneske forbi uden at vidne for det om sin Frelser, fuld af ubønhørlig Alvor, uden Spor af Menneskefrygt, uden at bryde sig om Verdens Spot, og dog saa forunderlig barnlig, mild og kærlig. Blev Folk saa vrede og skældte ham ud eller lo ad ham, svarede han: „Vi mødes paa Dommens Dag, og da skal du aldrig sige, at jeg ikke har vidnet for dig." Da han var en velstaaende Gaardmand, modtog han aldrig nogen Løn, men det var hans Glæde at kunne støtte Gerningen ogsaa med Pengegaver, saa han har altid kun været en „Indtægt for Missionen" *(Vilh. Beck).*

Til indre Missions Arbejde hørte, den Gang saa vel som nu, ogsaa Bogsalg. I Forvejen var Frands, som før nævnt, godt kendt med at udbrede gode Bøger blandt Folk for egen Regning. 1862 blev han fast ansat som Kolportør, og i Den indre Missions Tidende for 1863 staar, at han det første Aar havde solgt en Mængde Skrifter, bl. a. 400 Ny Testamenter og mange Bibler, samt at han „levende og indtrængende, ledet af Guds Aand, havde talt Guds Ord i hvert Hus, han kom". Vi kan godt tilføje: for saa vidt han ikke straks med Skældsord blev jaget paa Porten, hvad nok kunde træffe. Det var mest paa Djursland, han vandrede fra By til By med sin store Bogtaske for at indbyde Mennesker til „Fest hos Jesus". Dog senere, efter

1870, da hans Sognepræst, Provst Langhoff, som han stod i inderlig og kærlig Samvirken med, rejste til Langeland, var Frands ogsaa flere Gange derovre.

I Provst Langhoffs Hjem var han en hyppig og kærkommen Gæst. Der havde han sin Gang ud og ind. Frøken E. Langhoff og Fru Oberstlieutenant Langhoff har venligst tegnet flere Træk, som her skal nævnes:

„Frands havde en sjelden Evne til uden at trænge sig paa ganske naturligt at kunne tale med selv ham ubekendte Personer om deres Sjæls Frelse. Det kom vel af, at han var en saa ærlig og barnlig Natur. Det lyste ud af hans Øjne, naar han talte om sin Glæde i Troen. Saa slog han ofte sine Hænder sammen og udbrød: „Ja, er det da ikke mageløst!" (Guds Kærlighed). Der var Højtid, naar Frands traadte ind i vor Stue, og naar han fortalte om sine Oplevelser, hvor forskellig Modtagelse han havde faaet, naar han havde vidnet for Mennesker om sin Frelser. Jeg kan se ham ryste paa Hovedet og se inderlig bedrøvet ud, naar han havde truffet Mennesker, der spottede ham, lo ad hans Indbydelse og foragtede Guds Ord. Det var ham en dyb Hjertesorg, naar Mennesker ikke vilde lukke op for Jesus. Sang og Musik elskede han, og naar han besøgte os, spillede Moder, og vi sang. Især mindes jeg saa tydelig, naar vi sang det lille Vers: „Jesus, det er mer end meget, at jeg dig til Gave fik o. s. v." Naar han sang det, mær-

kede vi, det kom lige fra Hjertet. Hans Vidnesbyrd var ikke blot i Ord, men ved at se paa hans lyse, milde Ansigt, fik man Lyst til at faa noget at gøre med den Kristendom, der gjorde ham saa glad og lykkelig.

1870 blev Fader kaldet som Præst til Bøstrup paa Langeland. Ogsaa derovre havde vi den Glæde, at Frands besøgte os flere Gange ved Sommertid de paafølgende Aar." — „Kort før mit Bryllup," skriver Fru Langhoff, „kom han til Bøstrup. Vi vidste ikke af, at han kom, saa der var ingen Vogn efter ham. Han kom da gaaende de 2½ *Mil* og bar oven i Købet en Otting Smør, som han vilde forære os. Det gjorde godt at mærke den Kærlighed, der laa bagved. Han besøgte os i længere Tid ad Gangen, og ogsaa paa Langeland arbejdede han i sin Herres Tjeneste. Lykkelig var han, naar han syntes at mærke Modtagelighed i Hjerterne. Han kom da saa glad hjem. Engang vilde han helt ned paa det sydlige Langeland. Dèr havde han truffet Mennesker, der havde spottet og truet ham. Tidligere end vi havde ventet, kom han hjem, tung i Sindet, og han sagde da til Fader: „Aanden vidnede for mig, at jeg skulde gaa hjem." Men Fader, som nærmest mente, han var bleven forsagt, klappede ham paa Skulderen og sagde: „Mon det ikke skulde være den gamle Adams Stemme, Frands?" Hertil svarede han stille og sagtmodigt: „Ja, det kan godt være, for han er en stolt gammel Junker." —

Den Modtagelse, Frands fik, naar han var ude

som „Kongens Herold", var meget forskellig. Kom han til Hjem, hvor der var troende Mennesker eller saadanne, der rakte efter Sandheden, blev der Fest. Et Sted, hvor han kom ind, klagede Manden og Konen over deres Datter, som var bleven hellig, men den unge Pige var glad over at faa et Ord med paa Vejen.

Jævn og fordringsfri var han i sin Fremtræden, og mange vantro Gaardmænd anede ikke, de havde deres Ligemand for sig. De behandlede ham som en Skovisk, men det tog han som en ekstra Morskab. Saaledes kom han en Aften til en Gaard og bad om Husly. „Nej, her har vi ingen Plads for dem, der gaar og driver," svarede Gaardmanden. Men da han havde tænkt sig lidt om, kom han dog i Tanker om en tom Baas i Stalden, som Frands saa fik Anvisning paa. I Stalden bøjede han sine Knæ og takkede sin Fader for Nattely, og snart sov han sødt. Næste Morgen kom Gaardmanden og skulde røgte Køerne. Han var glad for dem, men Frands maatte da nok se dem. „Ja, du har vel ingen Ko?" Jo, Frands havde mange Køer, dobbelt saa mange som Gaardmanden. Denne blev meget betuttet over, at han havde ladet en Mand, der havde flere Køer end han, ligge i sin Kostald, skyndte sig ind til sin Kone og sagde: „Det er rent galt! den Mand, vi har ladet ligge i Kostalden, har flere Køer end vi!" Saa kan det nok være, der blev dækket op med Mad og Drikke, saa godt Huset formaaede. Naar Frands fortalte denne Historie, smilte hans kære gamle

Ansigt saa fornøjeligt, som om han havde ligget i en Himmelseng med de fineste og blødeste Dyner.

En rystende Oplevelse, som for bestandig prægede sig dybt i hans Erindring, havde han i en Gaard, hvor han ofte havde forsøgt at tale med Manden og Konen om deres Sjæls Frelse. En Dag blev han jaget ud. Til Indbydelsen og Advarslen svarede de: „Gaar vi til Helvede, det er vores Sag." Da han gik, mødte han deres Datter. Bedrøvet spurgte han hende, om da ikke hun, som nylig havde bekræftet sin Daabs Pagt, vilde høre Jesus til, men den unge Pige svarede: „Gaar Fader og Moder til Helvede, da vil jeg med." — Da denne Mand laa for Døden, vilde han nok berettes. Der blev sendt Bud efter Præsten, der var af den Slags, som ikke talte om *Jesus*. Manden sagde da til ham: „De hellige vil jeg ikke have med at gøre, thi de taler om Jesus," hvortil Præsten svarede: „Mig skal De ikke være bange for, jeg er den gamle Jahnsen."

Frands kom ofte paa sine Rejser til Mols. Her havde han en god Støtte i Provst Blume, som paa den Tid var Præst i Vistoft. I „Den indre Missions Tidende" for 1907 skriver Provst Blume om ham: „Naar Frands besøgte os, var han her i flere Dage, og han gik da vist ind i hvert Hus i Sognet." Det var paa en Rejse paa Mols, at han var inde hos en Smed, der blev saa rasende over Vidnesbyrdet, at han tog sin Bøsse og truede med at skyde ham, om han ikke pakkede sig paa Døren. Næste Aar kom

Frands igen; da var Smeden mildere stemt. Dog vilde han ikke høre Tale om Guds Rige.

Var det med ubønhørlig Alvor, Frands talte om Fortabelsen, saa var Tonen om Herligheden ved at tjene Jesus her og hisset ikke mindre fremme hos ham. Hvor han jublede, naar han sang Sange, der handlede om Himlens Herlighed: „Hvor saligt," sagde han, „naar ogsaa jeg maa være med for Lammets Trone og synge det evige Halleluja, da skal jeg iføres de lange, hvide Klæder og have Sejrspalmen i min Haand!" Men Verden spottede naturligvis ogsaa over dette og sagde: „Hvad mener I om Frands, naar han kommer i de hvide Klæder?"

Her gik de under stor Foragt,
men se dem nu i deres Pragt
for Tronen staa med Kroner paa
i Himlens Præstedragt!

FEMTE KAPITEL.

Et udvidet Hjerte.

»Hvad der er ærbart, hvad der er retfærdigt, hvad der er rent, hvad der er elskeligt, hvad der har godt Lov, enhver Dyd og enhver Hæder, lægger eder det paa Sinde.«

Fil, 4, 8.

Ligesom Frands havde skuet dybt ind i Guds Kærlighed, saaledes havde han ogsaa et aabent Øje for Naturens Skønhed. Især var han betaget af Naturskønheden paa Langeland. Herom fortæller Pastor Wilhjelm, Randers, som i 70'erne var Kapellan i Snøde paa Langeland: „I min Studentertid kom jeg ofte i Bøstrup Præstegaard, og allerede den Gang hørte jeg om, hvor stor en Glæde det var, naar „gamle Frands" skulde komme, ja, at det blev betragtet som rene Festdage den Tid, han tilbragte der. Men dels havde jeg den Gang ingen Forstaaelse af, hvad Guds Børn kunde glæde sig over sammen, og dels maa hans Besøg ikke være faldet paa Tider, da jeg var hjemme, saa jeg havde ikke set ham. Men da jeg sidst i 70'erne blev Kapellan hos

min Fader, forstod jeg bedre, hvem Herrens hellige var, thi da stod jeg midt iblandt dem. Jeg blev gift dette Aar, og vi fik vort eget lille Hjem i Lille Snøde. Vi to unge kom hyppigt i Bøstrup Præstegaard, hvor vi altid blev kærlig modtaget. Vi drøftede da ofte dette Aar, om Frands kom eller ikke. Han var nu 76 Aar gammel. Jeg tog det Løfte af Langhoffs, at de endelig maatte lade mig vide, om Frands kom, at jeg kunde gøre hans Bekendtskab.

Saa sad jeg en dejlig Sommerdag i mit Værelse. Døren fra dette stod aaben ud til Forstuen og fra denne ud til Haven. Da hørte jeg Fodtrin og saa op fra mit Arbejde, og henne i Døren stod en gammel Mand. Ingen behøvede at fortælle mig, hvem det var; saaledes *maatte* Frands Pallesen se ud, denne gamle Pilegrim, der rejste og vidste, hvor Rejsen gik hen, ham, om hvem jeg havde hørt, at han ikke kunde møde nogen paa sine tidligere Vandringer paa Langeland, uden at han maatte standse dem og spørge, om de var paa samme Rejse til det himmelske Land. Der stod han i Døren, og jeg har aldrig før eller siden set et Ansigt saa underligt straalende af Genskinnet af Herligheden heroventil, og saa lød disse Ord fra hans Læber:

„Ak, tænker jeg, er der saa stor
en Skønhed paa den faldne Jord
for Syndere at finde,
hvor skal jeg da vel frydes ved
al Glansen af Guds Herlighed,
som er i Himlen inde."

Ja, gamle Frands var kommen endnu en Gang, og vore Venner i Bøstrup Præstegaard havde ikke glemt deres Løfte, men talt til ham om den unge troende Præst i Lille Snøde, som elskede den indre Mission. Det kunde ikke siges om mange Præster den Gang. Derfor er det mere forklarligt, at gamle Frands straks blev Fyr og Flamme for at faa gjort Bekendtskab med den unge Broder og uden videre begav sig paa Vej til Snøde. Det var ¾ Mil at vandre. Han gik langsomt og saa sig godt om, og da nu Langeland er en meget naturskøn Plet i sin Sommerdragt, saa er det ikke underligt, at det gamle Guds Barn følte sig grebet deraf, og at al denne Dejlighed holdt sin Prædiken for ham om den uforgængelige Herlighed, han stundede imod, og at han saa gav det Udtryk i det nævnte Salmevers."

Blomster og Planter elskede han, og mange var de Træer, han havde plantet i sin Tid. „Da jeg kom til Gaarden," sagde han ofte, „var der kun een eneste lille forkrøblet Hyld, men *se nu Herrens Velsignelse*."

Og i Sandhed — Velsignelse havde der været over hans Plantning. Der stod en stor, meget smuk Sølvpoppel i et Hjørne af en lille „Skov". Dette Træ havde sin egen Historie. Fra hans uomvendte Tid var han som før nævnt Ven med en Proprietær Møller, som nu boede paa „Constantinsborg" ved Aarhus. En Gang, da Frands havde været i Besøg paa Constantinsborg, forærede Proprietæren

ham en lille Sølvpoppel, som han bar paa sin Ryg hjem. Det var en Spadseretur paa ca. 8 Mil; men det var jo Smaating i de Dage. I Ordsp. 14, 33 staar: „I alt besværligt Arbejde er der Fordel." Dette passede i fuldeste Forstand her, thi af alle de mange Træer, han havde plantet, var intet saa stort og smukt som dette. Om det var samme Gang eller noget senere, at følgende tildrog sig paa Constantinsborg, vides ikke. Frands var der da i Besøg. Han skulde just til at rejse hjem, da Proprietæren kom hen imod ham med en ny Pisk. „Her," sagde han, „har du en Pisk, den skal du bruge til at jage de hellige ud af din Gaard med." Da Frands naturligvis ikke vilde have hans Pisk, prøvede Møller paa at knappe den indenfor hans Frakke med disse Ord: „Jo, du skal skam have den!" Men Frands kastede den fra sig og sagde: „Lige saa højt som jeg sætter Deres Venskab, lige saa lidt regner jeg Deres Fjendskab, naar De prøver paa at gøre mig til et Verdensbarn; thi da jeg var i Syndenød, kunde hverken De eller andre hjælpe mig, kun Herren alene."

Som dansk Mand elskede han sit Land. Sin Kærlighed viste han ogsaa i Handling, da det gjaldt i 1864. Hans eneste Søn var med i Krigen. Naturligvis var Frands med til i disse svære Tider at række bedende Hænder imod Himlens Gud.

Det gjorde dybt Indtryk paa ham saa vel som paa andre, naar der kom Bud hjem: Nu er ogsaa den unge Karl (derfra Egnen) falden for Fædre-

landet. — Der kom ogsaa andet Bud: Soldaten lider Nød, han mangler Mad. Det kunde han ikke tænke paa uden at prøve paa at hjælpe. Saa gjorde han da to Gange den lange Rejse fra Grenaaegnen ned til Dybbøl og Als og tog med sig Brød, Ost, Bibler, Testamenter og gudelige Smaaskrifter. Det var ikke blot hans Søn, der fik godt af dette Besøg. Nej, Fødemidlerne blev fordelt til saa mange som muligt, og „Livets Brød" fik han Lov til at bringe adskillige Soldater ude paa den blodige Slagmark. Muligt, at der netop der, hvor „Fod for Fod sank i Blod Dybbøls Fanestang", var Modtagelighed i Hjerterne, ogsaa i saadanne, der forhen spottede over Frands's „Hellighed", naar de gik bag Ploven eller slog Tiden ihjel hjemme i Landsbyen, paa Grøftekanter eller Gadehjørner, — eller naar de sad i et eller andet lystigt Lag, hvor de var saa „mange", og hvor der ingen Fare var.

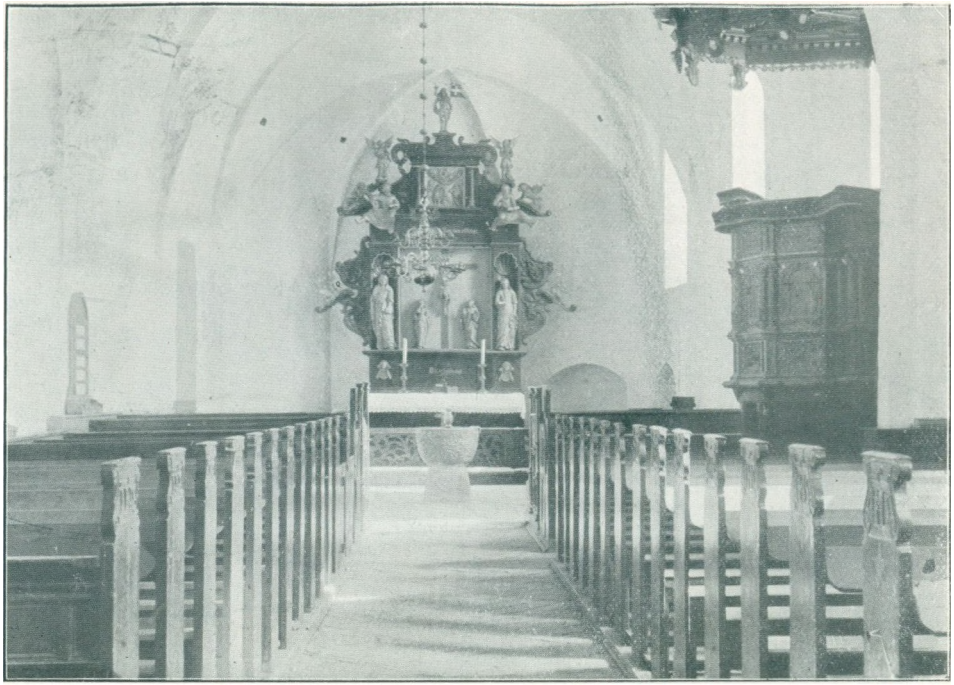

LYNGBY KIRKE.

LYNGBY KIRKE.

SJETTE KAPITEL.

Velsignet og en Velsignelse.

»De skulle endnu bære Frugt, naar de ere graahærdede, de skulle være saftige og grønne.«

Sl. 92, 15.

Paa Frands opfyldtes det Ord, der er sat over dette Kapitel. Han vedblev op til de graa Haar at sprede Velsignelse om sig baade ude og i Hjemmet. 1868 var hans eneste Søn bleven gift, og 1874 overtog denne Gaarden efter sin Fader, som da var 71 Aar gammel. Saa var der endnu mere Tid til at rejse ud og indbyde Mennesker til „Bryllup hos Jesus". 1876 døde hans Hustru, der havde været ham en trofast og god Støtte. Hun var den, der ofte maatte sørge for Gaardens Drift, naar han var ude paa længere Rejser, ligesom hun jo ogsaa havde en stor Plads at udfylde i Hjemmet. Frands sagde ofte til sin Hustru: „Du var en bedre Mand værd, end jeg er."

Han bevarede baade sin fysiske og aandelige Kraft usvækket i adskillige Aar efter sin Hustrus Død. Saa sent som 1879 foretog han endnu en Rejse til Langhoffs paa Langeland. Naar det kneb med

Arbejdskraft hjemme paa Gaarden, var han ikke bange for at tage et godt Tag med, saaledes i 1882, da en voldsom smitsom Epidemi hærgede næsten alle Gaardens Beboere. Hans Svigerdatter var meget syg. Flere af Børnebørnene, Karlene og Pigerne var ogsaa syge. Kun hans Søn, et lille Barn, en gammel Røgter og Frands gik fri. Da det var i Høstens Tid, var der Brug for de faa Kræfter, der var tilbage, og da tog han fat trods de snart 80 Aar og udførte Arbejde som Høstmand. Det var i 1882 en meget rig Høst, og at den blev høstet saa godt, som den gjorde, der paa Gaarden, skyldtes — næst Gud — velvillige Naboer og Genboer, som tog Haand i Hanke med.

Saa længe han kunde, blev han ved at arbejde for Guds Rige, i sin høje Alder naturligvis dog kun i den nærmeste Omegn. Var der Missionsmøder paa Egnen, var han altid med, naar han kunde. Især var det ham en stor Glæde, naar Vilh. Beck holdt sit store aarlige Møde i Grenaa. En Gang holdt Pastor Busch et Møde i Homaa Kirke. Frands var med. Han var da højt oppe i 80'erne, og Hørelsen var det smaat med. Pastor Busch var jo meget personlig i sit Vidnesbyrd, og det lød da ogsaa den Dag fra ham, idet han pegede ned, hvor Frands sad: „Du gamle dèr, er du en af de hellige?" Dette Udraab hørte Frands, rejste sig lidt op i Kirkestolen og sagde halvhøjt: „Ja Gud være lovet er jeg det," og saa straalede han af Glæde.

Frands var ret en Bønnens Mand. En fast og

enfoldig Tro havde han paa, at intet var for stort, men heller intet for smaat til at bæres frem for Gud i Bøn. Blev nogen af Børnebørnene syge, eller der kom anden Modgang, saa vidste de, at de altid kunde klage deres Nød til „Bedstefar". Han forstod at tale med de smaa om Jesus, den store Børneven, *men han forstod ogsaa at tale med Jesus om de smaa.* Hvor lød det tit fra hans Læber: „Nu skal jeg bede Jesus hjælpe dig," og *det* lærte disse Børn, at „Bedstefar" havde en Frelser, der kunde og vilde hjælpe baade i stort og i smaat. Han kunde bede *Troens Bøn*, hvor det gik stik imod al Fornuft. Saaledes var hans Søn en Gang rejst ud til sin Søster paa den anden Side Aarhus. Dèr var han bleven meget heftig syg, saa der blev sendt Bud hjem om det, men Frands gik i Bøn til Gud først hjemme og derefter oppe i Lyngby Kirke; han bad om Helbredelse for sin Søn. Tilsidst fik han Forvisning om, at hans Bøn var hørt. Han gik da hjem og sagde: „Min Søn er kommen sig." Da det blev Aften, sagde han til sin Svigerdatter: „Karlen skal køre til Stationen efter min Søn, thi Guds Aand vidner for mig, at han kommer i Aften." For Forstanden lød det jo meningsløst, og hun vilde ikke tro det. Da det tillige var et forrygende Vejr, var Karlen heller ikke stemt for det, men Frands *tvang* ham til at køre. Og den Gud, som aldrig har kunnet skuffe, skuffede heller ikke her sit Barn. Frands's Tro blev ikke gjort til Skamme, Sønnen var i Trustrup, og Glæde blev der, da han kom vel hjem.

Mange er og var de, der kendte til Velsignelse af at være Genstand for hans Forbøn. Saaledes fortæller Frk. Langhoff, at han en Søndag Morgen tidlig kom op til hendes Fader og bad om Nøglen til Kirken. Han skulde bede for en Præst i Provst Langhoffs Provsti. Endvidere fortæller Pastor Sigumfeldt*) følgende: „Frands Pallesen glædede os med at være Fadder til vort næstførste Barn. Naar han fra den Dag kom i vort Hus, skulde han altid have „det kære Guds Barn" at se. Da hun i længere Tid blev betænkelig syg, saa vi Forældre ikke var uden Ængstelse for at miste hende, trøstede han os og sagde: „Stol kun paa, at vi nok faar Lov til at beholde hende. Jeg beder hver Dag Gud om, at det maa være hans naadige Vilje, at hun maa leve og vokse os til Glæde her paa Jorden og siden i Himlen." Vor fælles Bøn var ikke forgæves. Barnet blev rask og til Glæde for os og mange flere." Ordet i Jakob 5, 16: „En retfærdigs Bøn formaar meget, naar den er alvorlig," passede i Sandhed paa ham. Det har de Børn og Børnebørn, som ikke blot hørte hans Bønner og saa Opfyldelsen, *men som i saa høj Grad selv har været Genstand for hans troende, brændende Bønner*, Grund til at takke Gud for.

Han var et takkende, lovprisende Menneske. Aldrig blev han færdig med at takke Herren, fordi han var bleven et Guds Barn, og fordi han var bleven bevaret i Naaden trods alle Fjendens sne-

*) Som ung var Pastor Sigumfeldt Kapellan i Lyngby.

dige Anslag, og hvor var han taknemlig over, at Herren havde betroet ham en Gerning i sin Vingaard, og tro var han i denne Gerning til det sidste. Hvor straalede hans gamle Øjne, naar han talte til Mennesker om Lykken ved at høre Jesus til. Det var det mest naturlige af alt for ham at tale om aandelige Ting. Naar han mødte Mennesker ude paa Vejen, standsede han dem ofte og spurgte: „Elsker du Jesus?" eller „er du en af de hellige?" Hvis disse saa sagde: „Det haaber jeg da," svarede han med Alvor: „Det maa du vide med Bestemthed, det er det vigtigste af alt." Fik han Ja paa sit Spørgsmaal, frydede han sig. Men sagde de rent ud nej, saa han paa dem med Bedrøvelse og Smerte og sagde med ubønhørlig Alvor: „Uden du bliver hellig, skal du aldrig se mit Ansigt, siger Herren." Blev Folk vrede eller lo ad ham, og det gjorde mange, sagde han stille: „Vi mødes paa Dommens Dag, og da skal du aldrig sige til mig, at jeg ikke har kaldt ad dig."

Hvor takkede og prisede han sin Gud, at han vidste det: O! „mit Navn er skrevet i Livsens Bog — i Himlen" (Aab. 21, 27). „Herren har lovet mig, at jeg maa faa Del i den første Opstandelse," udbrød han tit med Fryd og Glæde.

Men hans Kristendom gjorde ham ikke blot taknemlig mod Gud, nej, hvor var han dog taknemlig mod Mennesker, der viste ham lidt Venlighed, hvor var han glad for hvert venligt Blik og Ord, der mødte ham. Det hænder vel undertiden, at

gamle Mennesker er noget fordringsfulde, ja rent ud knurrende mod deres Omgivelser. Frands boede ikke i Knurregade, men i Takkestræde, og det havde den gamle Mand lært i Herrens Skole, at skulde der knurres imod noget, saa var det imod hans egen Synd (Begr. Bog 3, 39). Hvor var han taknemlig over den Pleje, han fik i Hjemmet hos sin Søn og Svigerdatter, og de var paa deres Side lykkelige over, at de kunde faa Lov at tjene ham, der paa alle Maader havde tjent og vilde tjene dem.

Fordi Frands var en saadan Bønnens og Takkens Mand og et saa nidkært, bekendende og ydmygt Guds Barn, var han ogsaa en lykkelig og frimodig Mand. Naar det saaledes var strengt Tordenvejr, ja selv om det var lige over Hovedet, kunde han gaa op og ned ad Gulvet og prise Gud, og saa lød det fra ham: „Nej, se Guds Almagt! Se Guds Kærlighed!“ Den retfærdiges Ihukommelse er til Velsignelse (Ordspr. 10, 7). Det vil kunne forstaas, at et saadant Liv — levet i Guds Fortrolighed — har ikke været levet forgæves. De Bønner, han har bedet for sin Egn og By, er hørte, ligesom de Bønner, han har opsendt for sine nærmeste. Nogle af disse Bønner venter endnu paa deres Opfyldelse, men hørte er de. Han kendte ogsaa til at fælde Taarer, naar Mennesker i Forblindelse vendte sig bort fra deres eneste Frelser, men de Taarer har Gud gemt i sin Flaske (Sl. 56, 9).

SYVENDE KAPITEL.

Betydning for Hjemmet.

»Et trofast Vidne redder Sjæle.«
Ordspr. 14, 25.

Det er ikke saa sjeldent at høre troende Forældre klage over, at det er saa vanskeligt for dem at tale med Børnene om Guds Rige. Til Opmuntring for saadanne, at de ikke skal tabe Modet eller forsømme den bedste Børnegudstjeneste af alle, den, som holdes i Hjemmet af troende Forældre eller Bedsteforældre, skal vi høre, hvad Betydning det havde for Hjemmet og Børnene at have en Bedstefader, der saa jævnt og ligetil handlede efter Anvisningen: „Sig dem blot, hvad du har fundet, tal blot om, hvad selv du saa om hans Naade uden Lige, Kærligheden til de smaa." — Dette er udtrykt i følgende Digt af en af Børnebørnene:

Mit gamle, kære Barndomshjem,
tit har jeg nævnt dig saa,
du ligger dèr i Træers Gem,
hvem agter vel derpaa.

Ej har du Taarne, ej har du Kvist,
ej Marmors skønne Stene,
en Grundvold dyb og stærk forvist
du ejer dog alene.

Mit gamle, kære Barndomshjem,
jeg vil dig aldrig glemme,
der ledtes mine Tanker frem
til Herlighed derhjemme;
derhjemme i den gyldne Stad,
hvor Salighed mig venter,
thi jubler jeg og synger glad,
indtil min Gud mig henter.

Dog bedst og kærest Mindet er
om gamle Bedstefar,
som han i Stolen sidder dèr
saa venlig, mild og rar,
og Børnebørn er samlet vel
om ham, mens han fortæller
om Josef og om Samuel,
om det, vor Bibel melder.

Om David, da han vogted Kid
og mestrede en Løve
og tog fra Bjørn det Lækkerbid,
den havde tænkt at røve;
om ham, da han mod Goliat
gik frem med Sten og Slynge,
og om, hvorledes Dag og Nat
for Gud han vilde synge.

Om Moses og om Daniel,
Elisa og Elias,

om dem, som tjente Herren vel,
ja, indtil Malakias.
Men bedst og skønnest talte han
om vor, den gode Hyrde,
som selv vil vogte sine Lam
og lette hver en Byrde.

Ja, Børn, jeg er jo gammel nu,
snart Jesus mig vil kalde,
lov mig, af al jer Magt og Hu
I vil ham følge alle,
og skal I ud i Verden gaa,
da tag *ham* med som Fører;
med alt han eder hjælpe maa,
naar blot I ham tilhører.

O, tro ham, Børn, han svigter ej,
han altid mig har baaret,
naar ofte jeg paa Livets Vej
har ligget træt og saaret,
og bed, ja bed om stort og smaat,
om alt, hvad I vil nævne,
i Himmeriges lyse Slot,
dèr sætter jeg jer Stævne.

Et andet af hans Børnebørn fortæller:

Som Barn og som ung var jeg meget verdslig, og at jeg ikke kom ud paa Syndens vilde Veje, staar tit for mig som en Gaade, men denne Gaade løses dog, naar jeg tænker paa, at alle Vegne, hvor jeg færdedes baade ved Dag og ved Nat, var jeg omringet af Bedstefaders Bønner.

Naar Bedstefader saa, at jeg havde Lyst til at gaa mine egne Veje fremfor at høre Guds Ord og

synge om Jesus og hans Kærlighed, saa udbrød han tit med Alvor og Taarer: „Den Stund vil komme, da du vil fortryde, hvad du gør nu. Du vil en Gang komme til at græde over, hvad du nu ler ad og morer dig over.“ Og den Tid kom, men Bedstefader oplevede den ikke; dog det var ham nok at tro det.

Som før fortalt, blev Bedstefader spottet for Jesu Navns Skyld, maaske mere end de fleste, og det var vel, fordi han ikke kunde holde sin Kristendom hos sig selv. Var han sammen med fremmede Mennesker, kunde han ikke tie om sin Frelser. Det var til stor Ærgrelse for mig den Gang.

Blot han dog vilde nøjes med at tale med de fattige eller med de gamle Mænd og Koner eller med Børn, men nej, de unge gik ikke fri, og de rige og fornemme, han traf, lige saa lidt. Saaledes kom en Gang en Proprietær fra det nordlige Jylland ind til os paa Besøg. Jeg var ogsaa inde i Stuen, og jeg tænkte i mit stille Sind: Gid dog Bedstefader vilde lade være at tale med denne fine fremmede Mand; men snart indsaa jeg, at dette Haab vilde slaa fejl; thi Bedstefader, som sad i sin gamle Lænestol, begyndte mistænkeligt at rykke nærmere og nærmere henimod Manden, og da han var naaet næsten helt hen til ham, spurgte han meget højt (vel nok paa Grund af, at han selv var meget tunghør): „Sig mig engang, er der mange af de hellige, hvor du er fra?“ „Ja—a,“ svarede Manden, „dem er der nok af.“ „Men er du selv en af de hellige,

kære Ven?" „Nej, det er jeg da rigtignok ikke," hvortil Bedstefader svarede, alvorligt og dog mildt: „Ved du da ikke, at der staar i Guds Ord, at uden du bliver hellig, skal du aldrig se Guds Ansigt; og nu skulde du bede den gamle Bøn fra vor Bibel: „Omvend du mig, saa bliver jeg omvendt"." Saa vidt erindres, tog denne Mand den Dag tilsyneladende overlegent mod Vidnesbyrdet, men hvem ved, om ikke der kom andre Dage, hvor ogsaa denne jyske Proprietær kom paa andre Tanker; lad os haabe det for ham. Jeg husker, da det forfærdelige for mig var sket, at Bedstefader heller ikke den Dag kunde tie, kom der en underlig Følelse op i min Sjæl, at det dog var tappert gjort.

Og saa var der dette med Bedstefaders Bønner og Taksigelser, ja Lovprisning af Gud. Naar det dog maatte blive holdt indenfor Hjemmets Døre; men nej, det var umuligt. Hvor mange Gange saa jeg ikke Bedstefader ligge paa Knæ i Haven imellem Træerne, ja, til Tider ogsaa i Vejgrøften. Og naar dog blot Bedstefader vilde nøjes med om Aftenen, „naar vi kun var os selv," at gaa op og ned ad Gulvet og prise Gud og slaa Hænderne sammen og udbryde: „O, ja, det er mageløst! Guds Kærlighed og Naade er mageløs." Men det var ham lige meget, om det var i hans eget Kammer eller i Værelse sammen med andre eller ude paa Vejen. Han maatte bede eller love og prise Gud. Jeg hørte det jo saa tit. Jeg saa det jo ofte, at han blottede sit Hoved og rakte de bedende Hænder imod Him-

len. O, blot der dog ingen var, som saa det, tænkte jeg; men der var mange, som saa det, der var mange, som hørte ham tale med, ja omgaas sin Gud.

Men det allerværste for mig var, at Drengene — ak, de Drenge, der saa tidlig lærer at le, naar de se Synden gaa i Svang, men at gøre Nar, naar de ser et Genskin fra Himlen — Drengene, de saa og hørte det ogsaa, og de glemte ikke at fortælle mig: Din Bedstefader er hellig, han ligger paa Knæ i Vejgrøften, han staar og beder med blottet Hoved paa Vejen. Og saa blind var jeg, at jeg skammede mig over Bedstefaders Hellighed, og ønskede den langt hen. Ja, jeg var vist til Tider med til at spotte og le. Men de Ord brændte sig dog ind i min Sjæl: „Den Dag vil komme, da du vil fortryde det, ja, græde over det, som du nu ler ad og glæder dig over." Og, som før nævnt, kom den Dag; men min kære, gamle Bedstefader var da hjemme hos Herren. — Nøjagtig 4-Aars Dagen efter hans Dødsdag laa jeg som en fattig Synder ved Korsets Fod og raabte til Gud om Naade og Frelse med den Bøn, at Bedstefaders Frelser maatte blive min Frelser. Og min trofaste Gud tog mig, som jeg var, og Guds Aand trykkede Tilgivelsens Kys paa mit urolige Hjerte, og Guds Fred sænkedes ned i min Sjæl. — Bedstefaders Bønner var hørt, hans indtrængende Vidnesbyrd og alvorlige Formaninger havde ikke været for-

gæves. Ordet, som staar over dette Afsnit, var gaaet i Opfyldelse: Et trofast Vidne redder Sjæle.

„O, Dyb af Guds Rigdom og Visdom og Kundskab! Hvor uransagelige er hans Domme, og hans Veje usporlige," saadan lyder Lovsangen fra Apostelen Paulus (Rom. 11, 33). Der kommer ogsaa Lovprisning og hellig Undren frem i vore Hjerter, naar vi betragter, hvad vor store Gud fik ud af den lille fattige, hjælpeløse Dreng, der en lang Tid levede uden Haab og uden Gud i Verden. Længe saa det ud til, at ud af dette Ler kunde der ikke blive noget helligt Kar; men da Mesteren — vor højlovede Frelser — i sin Kærlighed og Langmodighed atter og atter satte Leret paa sin Skive, blev der dog et Kar, helliget til Mesterens Ære.

Dybere, dybere bøjer jeg mig,
o, lad mig blive ophøjet ved dig!
Kar til din Ære i Ordet jeg ser,
at du kan forme af usleste Ler.

OTTENDE KAPITEL.

Hjemgang.

»Død, hvor er din Sejr? Død hvor er din Brod?... Men Gud ske Tak, som giver os Sejren ved vor Herre Jesus Kristus.«

1 Kor. 15, 55, 57.

Lige fra den Stund, da Guds Freden første Gang sænkede sig ned i hans urolige, forpinte Hjerte, bevarede han gennem Tiderne, som svandt, en forunderlig frimodig og glad Troens Hvile. Og dog kendte ogsaa han — som ethvert ægte Guds Barn — til Satans snedige Anløb. Det vilde jo ogsaa have været utænkeligt, om Mørkets Fyrste ikke skulde afskyde sine gloende Pile mod denne nidkære Stridsmand, der saa ofte gjorde Indfald i hans Rige for at forstyrre Dødens Søvn for de Sjæle, han holdt fanget. Ofte kunde man høre den gamle Mand tale med sig selv, ofte kunde han raabe: „Vig bort Satan!" og saa noget efter: „Tak, Jesus, at du sejrede!" Saa kunde han rigtig bryde ud i Lovsang og prise, ja tilbede sin Frelser og sin himmelske Fader. Et yndet Udtryk hos ham var dette: *Abba, kære Fader!*

I sine sidste Aar var han som død for Verden og dens Anliggender, men Jesus var hans stadige Omgangsven. Med ham samtalede han stadig; ofte hørte man ham tale højt, som om der var flere, han talte med, men kom man ind til ham, saa var det Frelseren, han talte med, som en Mand med en anden. —

Nu nærmede Tiden sig, da Herren vilde kalde sin tro Tjener hjem, men endnu paa Dødslejet rettede Mørkets Fyrste et sidste Hovedangreb paa ham. Det var ikke saa mange Dage, han var syg. Læge havde han aldrig haft og vilde heller ikke have det paa det sidste. „Jesus er min Læge," sagde han ofte.

Han glædede sig til at skulle hjem til sin Frelser og til de hellige Engle. Da han blev for svag til selv at tale hørligt, da kunde der ret komme Glans i Øjet og et glad Smil frem, naar Jesusnavnet nævntes.

Men nu prøvede Sjælefjenden et sidste Anløb. Lige kort før Døden blev det saa mørkt i hans Sjæl. Forfærdelse stod malet i hans Ansigt. Han raabte da til sine nærmeste, Børn og Børnebørn: „Gaa ud, bed for mig, lad mig være alene."

Da opfyldtes Herrens Ord: „Af de umyndiges Mund har du beredt Lovsang" (Matth. 21, 16). En af Børnebørnene, et troende, fromt Barn paa 13 Aar, som saa ofte havde hørt det dejlige Ord af Frelseren, at hvad som helst to bliver enige om at bede om, skal de faa, gik hen til en mindre Søster og sagde: „Kom, Søster, Bedstefader er saa

bedrøvet, men Jesus har sagt, at hvad to bliver enige om at bede om, skal de faa; lad os bede for Bedstefader," og de to bad, og det blev hørt, fordi det var Troens Bøn.

Da de igen alle kom ind i Sygeværelset, var der et underligt forklaret Udtryk i hans Øjne, og han næsten raabte: „Satan var her og vilde have hentet min Sjæl, men," udbrød han med Fryd, „nu har Jesus sejret for evigt; syng for mig." Saa blev hans Yndlingssang sunget:

„Allevegne, hvor jeg vanker,
jeg min Jesus har i Tanker,
hvor jeg ligger, sidder, gaar,
efter ham min Længsel staar.

De sidste Vers elskede han især:

Fri fra Sorgen, fri fra Nøden,
fri fra Synden, fri fra Døden,
o, hvor jeg vil være glad
i den gyldne Englestad.

Da skal Mund og Hjerte klinge,
og min Frelser Lovsang bringe,
salig sjunge Sjælen da
Englenes Halleluja.

Da de var færdige, sagde han: „I synger jo ikke rigtig, kan I ikke høre Englenes Sang?" Saa prøvede han selv at synge, men vi forstod det ikke, men saa kun hans Læber bevæge sig og hans kære, gamle Ansigt straale af Glæde. Hans sidste Ord var disse: „Fred, Fred over alt!" Saa bredte han sine Arme velsignende ud, og hans Sjæl var hjemme hos Gud.

Det var den 24de Januar 1890.

Salig frelst ved Lammets Blod,
samlet med den store Skare,
naaet over Dødens Flod,
glemt al Jordens Nød og Fare,
nu han synger ud af Hjerte
paa den Sang, som Gud ham lærte.

Ved hans Jordefærd var der samlet en stor Skare fra hele Omegnen. I Hjemmet talte hans Svigersøn og i Kirken Sognepræsten og Pastor Busch, som den Gang var Sognepræst i Feldballe. Det blev en Fest- og Højtidsstund, men tillige en alvorlig Selvprøvelsens Stund, da Pastor Busch alvorligt og indtrængende talte over Dan. 12, 2—3 om de forstandige, der skal skinne som Himmelhvælvingen, og de, der førte de mange til Retfærdighed, som Stjernerne evindeligt og altid, men ogsaa klart og indtrængende formanede uomvendte Mennesker, baade dem af Slægten og dem fra Nabolaget, som havde hørt Frands Pallesens Vidnesbyrd og været Genstand for hans Bønner, til ikke at staa Guds Ord og Aand imod, men søge Frelse, medens det var Naadens Tid. I modsat Fald vilde de ikke opstaa til evigt Liv, men til idel Skam og evig Afsky.

Og de have overvundet ham i Kraft af Lammets Blod og i Kraft af deres Vidnesbyrds Ord; og de elskede ikke deres Liv, lige til Døden (Aab. 12, 11).